

В. Тіщенко,

доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри криміналістики
Національного університету «Одеська юридична академія»,
член-кореспондент Національної академії правових наук України,

О. Хлопчик,

студентка 4-го курсу Інституту прокуратури та слідства
Національного університету «Одеська юридична академія»

**ТРЕТІ ВСЕУКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ ЧИТАННЯ
З КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ ПАМ'ЯТІ
ПРОФЕСОРА В. П. КОЛМАКОВА**

4–5 листопада 2011 року в Національному університеті «Одеська юридична академія» відбулися III Всеукраїнські наукові читання з кримінальної юстиції, присвячені пам'яті професора В. П. Колмакова.

В читаннях прийняли участь вчені, практики, аспіранти та студенти провідних вищих навчальних закладів України.

Читання відкрив вступним словом проректор з міжнародних зв'язків Національного університету «Одеська юридична академія», член-кореспондент НАПрН України, доктор юридичних наук, професор В. О. Туляков, який зазначив, що В. П. Колмаков володів могутнім науковим потенціалом, рідкісним організаторським талантом, великим досвідом прокурорської, слідчої та експертної роботи. Поряд із цим він володів високими людськими якостями: принциповістю, уважністю до колег, аспірантів, студентів, до всіх, хто звертався до нього за допомогою.

В свою чергу, завідувач кафедри криміналістики Національного університету «Одеська юридична академія», член-кореспондент НАПрН України, доктор юридичних наук, професор В. В. Тіщенко звернув увагу на надзвичайно широкий спектр наукових праць професора В. П. Колмакова. Підкреслив, що немає такої галузі криміналістичних знань,

яка б В. П. Колмаковим не досліджувалась. В своїх роботах — монографіях, підручниках, статтях, тезах науково-теоретичних і науково-практичних конференцій — він розглядав різносторонні актуальні проблеми криміналістики: її предмет і метод, особливості ідентифікаційних і техніко-криміналістичних досліджень, способів вчинення і приховування злочинів, методу розслідування окремих видів злочинів, криміналістичної профілактики та ін.

В. В. Тіщенко проаналізував одну з найперших публікацій В. П. Колмакова — «Більше уваги криміналістиці», яка була опублікована в першому номері журналу «Социалистическая законность» в 1939 році. В даній роботі В. П. Колмаков відстоював право криміналістики бути самостійною юридичною наукою, основним завданням якої є розробка методів розкриття злочинів.

Виступ професора кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія» Н. А. Мірошніченко був присвячений біографії та тим фактам життя Віктора Павловича, які неминуче вплинули на формування його як науковця.

Наталя Анатоліївна акцентувала увагу на тому, що наукова діяльність В. П. Колмакова здійснювалась в важкий період розвитку Радянської держави (1935–1973 рр.), коли відбувалися

історично значимі події, змінювались ідеології і ціннісні принципи. Політизація наукових досліджень того часу не могла не торкнутися і ряду положень робіт В. П. Колмакова. Однак в усіх його працях відчувається науковий підхід, об'єктивний і гуманний підхід до постановки задач криміналістики і рекомендації по втіленню засобів їх вирішення в практичній діяльності судових і правоохоронних органів.

В. П. Колмаков народився 29 вересня 1913 року в родині селянина. Навчався в Ленінградському і Свердловському юридичних інститутах. З 1935 року займається слідчо-прокурорською роботою в Новосибірській області. За короткий час В. П. Колмаков стає кращим слідчим Західно-Сибірського краю. В наступні передвоєнні роки він працює прокурором району, воєнним слідчим, помічником прокурора м. Новоросійська, помічником прокурора Харківської області. З 1938 р. по 1941 р. В. П. Колмаков — аспірант кафедри криміналістики і судової медицини Харківського юридичного інституту. Тоді ж і починається його педагогічна діяльність. 1941 року В. П. Колмаков успішно захистив кандидатську дисертацію на тему «Методика расследования дел об убийствах с расчленением трупа». Під час Великої Вітчизняної війни Володимир Павлович служив прокурором дивізії, слідчим воєнної прокуратури фронту, експертом-криміналістом судово-медичної лабораторії. З 1946 року і на протязі 20 років В. П. Колмаков — директор Харківського науково-дослідницького інституту судової експертизи імені Н. С. Бокариуса. Одночасно В. П. Колмаков (1952–1957 рр.) очолює кафедру криміналістики Харківського юридичного інституту. З лютого 1967 року він приступив до роботи в Одеському державному університеті на посаді завідувача кафедри криміналістики, кримінального права і процесу, а згодом і декана юридичного факультету. В. П. Колмаков був членом редколегій і редактором багатьох збірників наукових робіт, виданих в Москві, Києві, Харкові та Одесі. Він — автор глав в багатьох підручниках по крими-

налістиці різних років видання, один із авторів і редактор першого українського підручника «Радянська криміналістика» (1973 р.).

Директор Інституту прокуратури та слідства Національного університету «Одеська юридична академія» кандидат юридичних наук, доцент В. М. Підгородинський підкреслив, що за своє шестидесятирічне життя В. П. Колмаков залишив нащадкам величезний науковий спадок, що має неоцінений вплив на формування, розвиток і вдосконалення наук кримінального спектру. Його роботи з криміналістики широко відомі і користуються популярністю в Україні і далеко за її межами. Вони глибокі, науково обґрунтовані і разом з тим доступні і зрозумілі студентам, починаючим науковцям, практикам. Вони надихають своєю фундаментальністю і змістовністю дослідницького пізнання. Сьогодні праці В. П. Колмакова стали великим бібліотечним надбанням.

Робота конференції проходила по чотирьох секціях: Секція 1 — Кримінально-правова доктрина та практика її реалізації; Секція 2 — Вдосконалення кримінального процесу в Україні; Секція 3 — Українська криміналістика сьогодення; Секція 4 — Кримінологічні та пенітенціарні проблеми протидії злочинності.

На секційних засіданнях було розглянуто актуальні теми. Доповіді учасників відрізнялися високим науковим рівнем, викликали інтерес і жваві дискусії.

Своєю актуальністю відзначалась доповідь студента 5-го курсу Інституту прокуратури та слідства Національного університету «Одеська юридична академія» Д. М. Толпиго на тему «Механізм шахрайства з використанням банківських пластикових карток». Сьогодні в Україні простежується тенденція збільшення шкоди, спричиненої злочинами в сфері банківських технологій. Відповідно до статистичних даних за 2009–2010 рр., більше 71 % від усієї шкоди, яку завдають економічні злочини, випадає на сферу обігу пластикових карток. У зв'язку з цим автор вважає за необхідне доповнити розділ XVI КК України

новим складом злочину, який передбачатиме відповідальність за такий спосіб крадіжки, як Кардинг.

Грунтовністю досліджень відзначалась і доповідь студентки 5-го курсу Інституту прокуратури та слідства Національного університету «Одеська юридична академія» М. В. Парійчук на тему «Технологія торгівлі людьми, яка здійснюється злочинними організаціями». Авторка зазначила, що торгівля людьми є комплексним кримінальним злочином з високим ступенем латентності, тому особливу увагу слід приділяти стратегіям і методам виявлення і розпізнання подібних злочинів. У роботі рекомендується комплекс організаційних заходів та прийомів, спрямованих на виявлення, запобігання та профілактику даних злочинів з найменшими затратами часу і матеріальних ресурсів.

Актуальність доповіді студентки 3-го курсу Дніпропетровського національного університету імені О. Гончара О. Ю. Матучевич на тему «Співні питання щодо внесення змін до ст. 219 КК України» обґрунтовувалась тим, що на сьогоднішній день банкрутства суб'єктів господарської діяльності стали досить поширеним явищем. Завдяки їм з'явилася можливість ліквідації неприбуткових і нерентабельних підприємств, а також можливість задоволення законних вимог кредиторів. Все це підвищує якість фінансового ринку. Однак, інколи банкрутство стає засобом для реалізації протиправних інтересів. Одним з дієвих методів охорони банкрутства від злочинних посягань є кримінально-правова охорона. Автор зазначає, що для досягнення економічної стабільності варто встановити більш чіткі та об'єктивні критерії для визна-

чення ступеня «злочинності» в діяннях осіб, пов'язаних з процедурою банкрутства. Але вже на даному етапі законодавець робить перші кроки щодо вдосконалення цієї норми. Поданий на розгляд 27 вересня 2011 року до Верховної Ради Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо гуманізації відповідальності за правопорушення у сфері господарської діяльності), пропонує внесення значних змін до ст. 219 ККУ, частина з яких була проаналізована у науковій роботі.

У доповіді Н. В. Сметаніної, аспірантки кафедри кримінології і кримінально-виконавчого права Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого», на тему «До питання визначення поняття злочинності в сучасній кримінологічній науці» зазначено, що у сучасних умовах розвитку інформаційного суспільства та розбудови державності в Україні вивчення феномену злочинності має велике теоретичне та практичне значення, адже потребує перегляду саме поняття злочинності і критичний аналіз вже існуючих визначень. Автор підкреслила, що саме історичне вивчення злочинності дозволить віднайти нове та відкинути випадкове у дослідженні цього явища. У доповіді аналізуються погляди відомих кримінологів щодо визначення цієї категорії та зроблено висновок, що, незважаючи на значний обсяг наукових праць, присвячених злочинності, ця тема залишається висвітленою недостатньо і потребує подальшої нової наукової розробки, врахування світового досвіду у визначенні поняття злочинності і її кількісно-якісного вимірювання.

За підсумками читань була опублікована збірка матеріалів.